peamiselt realistliku külajutu piirkonda. See aineteala vastab tema rahulikku vaatlemisviisi ja niisama rahulikku kirjutamismaneeri. Ses laadis on ta parema osa enesest annud kogudes „Koduküla vainult« ja »Isa talus«, eriti aga kogus »Küla«, mis näitab otse haruldast sisulist ja stilistilist tihedust. Nende kõrval tuleb veel mainida kogusid »Meri« ja »Hiilid karil« mis tõendavad, et M. ei tarvitse kaugeltki leppida ainult kirjeldamisega, vaid tema võimed ulatuvad ka kindlama kompositsiooniga novelli kirjutamiseks. — M. on palju produtseerinud ja kirjutamine näib talle nii kerge olevat, et see tema käes ähvardab vahel muutuda otse käsitööks. Ta on enesele ainest ja vormist harva teinud probleemi ning tihtipeale liikunud liiga pinnal, mis osalt sellega seletatav, et tema ilukirjanduslik tegevus on pidanud sündima rutates, ajakirjandusliku tegevuse kõrval. Kuid üldiselt on tema võimed kogu aeg kasvanud, hoolimata üksikuist langusjärkudest. Ja tema kõige hilisemad novellid, mis ilmunud ajakirjanduses, lasevad loota, et ta oma laadile lõplikult siiski leiab sisulise tiheduse ning stilistilise küpsuse

A. Jürgenstein, J. M. (E. Kirj. 1921, lk. 193—206); Kampmann, Peaj. III, lk. 197—206; Post. album, lk. 206 j.

F. T.

MÄNNIK, Hans, kirjastaja, sünd. 28. IX 1893 Koeru klk. Preedi mõisas kutsari pojana teotses peale Tallinna Katariina II nimelise linnakooli (1912) ja selle juures asutatud pedagoogiliste kursuste (1913) lõpetamist algkooli-õpetajana ja astus a. 1914 Tartu õpetajate instituuti, mille lõpetas a. 1918, vaheajal (kevadel 1917) õiendanud eksternina küpsuseksami Peterburis. Aa. 1917—18 ja 1919—24 õppis M. Tartu ülikoolis loodusteadust, lõpetades ülikooli a. 1924 zooloogia alal; ülikoolis viibimise ajal kui ka hiljemini teotses M. õpetajana, Loodusuurijate Seltsis j. m. ning on avaldanud koos teiste autoritega rea loodusloo õpperaamatuid — nii algupäraseid kui tõlkeid. Selle kõrval oli M. aktiivsemaid isikuid kirjastus-osaühingu »Looduse« asutamisel (1920), mille juhtimine hiljemini saigi M.-u peategevusalaks. M.-u juhatusel on k.-ü. »Loodus« paisunud üheks suuremaist ja soliidsemaist kirjastustest Eestis. »Looduse« kirjastusel on ilmunud m. s. 3 a. (1922—24) loodusteaduslik ajakiri »Loodus« ja rida teaduslikke õppe- ja käsiraamatuid mitmelt alalt. Kodumaa uurimiseks on k.-ü. »Loodus« määranud ainelisi toetusi, algatanud Tartu ülikoolis võistlustööde teeme, annetades raha nende auhindamiseks, ja korraldanud 1927. a. Eesti romaanivõistluse auhindadega. M. oli Eesti Kirjastajate ja Raamatukauplejate Ühingu asutajaid (1926); toimetab praegu (1927) mainitud ühingu ajakirja »Raamatu Teatajat« kui ka »Looduse« väljaandel ilmuvat kirjanduslikku tutvustuslehte »Kirjanduslikke Uudiseid«.

Isikl. j. m. saadud andmed. *T.*

MÖLLENBECK (Müllenbach, Mülnbach), Josua, kirikuõpetaja, õppis usuteadust Greifswaldis, Wittenbergis ja Rostokis; sai 1624 Juuru õpetajaks, suri a. 1657 (Paucker'i järgi sügisel 1650), maetud 18. III 1657. M. on kirjutanud pulmalaulu »*Dialogus Nuptialis*«, mis ilmus trükitult 1639 Tallinnas; trükitud hiljemini Verh. GEG XVI, lk. 286—89, ja töös: A. Saareste ja A. R. Cederberg, »Valik eesti kirjakeele vanemaid mälestisi« 1 (Tartu, 1927).

Paucker, Geistl., lk. 140 j.; Kampmann, Peaj. II, lk. 172. *H. P.*

MÖLLER-SAKOMELSKI, Aleksander Nikolajevič, parun, Balti kindralkuberner. Pärit venestunud saksa aadlisoost, sünd. 1. XI 1844; saanud sõjaväelise hariduse, osa võtnud 1863. a. Poola mässu mahasurumisest ja Vene-Türgi sõjast, tõusis 1883. a. kindralmajoriks, 1898. a. kindral-leitnandiks, oli Venè väejuhatuses kõrgeil kohtadel, diviisi-ülemaks, korpusekomandöriks; 1906. a. võttis osa Varssavi rahutuste mahasurumisest, kust sama a. okt. määrati Riiga Balti kindral-kuberneriks. Riigivõimu kõrgema esindajana oli temal siin kaks pea-ülesannet: 1) rahvastiku revolutsioonilise meelsuse lõplik mahasurumine ja 2) Baltimaade reformide, eriti omavalitsuse alal, ettevalmistamise juhtimine. Esimese ülesande sooritas M.-S. karmilt ja energiliselt, teise alal oli tema osa pea ilma mingi püsivama tulemuseta Kindralkuberneri juures tegelev n. n. Balti erinõukogu töötas küll kohaliku omavalitsuse uue seaduse-eelnõu välja, mis, ehkki oma põhiolemuselt väga konservatiivne, tunnustas vähemalt pariteedi põhimõtet suur- ja väike-maaomanikkude esinduses. See eelnõu, mille 1907. a. suvel M.-S. esitas siseministeeriumile, jäi aga igaveseks kalevi alla. Selle eelnõu säärase saatuse, samuti teistegi kahvatuilmeliste reformikavatsuste liivasse jooksu M.-S. ajal põhjustas suurel määral ägeda reaktsiooni võidulepääs, kuid osalt ka kindralkuberneri enda huvi puudus asja vastu, samuti tema mõju vähesus Peterburis. M.-S.-iga lõppes aprillis 1909 ajutine Balti kindralkuberneri-valitsus, mis asutati nov. 1905 kohaliku revolutsioonilise liikumise energilisemaks mahasurumiseks.

Rig. Alm. 1908; A. Tobien, Die livländ. Ritterschaft (1925), lk. 29—30, 120—121.

H. Kr.